

BESLUT

2020-11-02 Dnr: 20/02595

SAKEN

Lokala nyheter Västernorrland, SVT1 och SVT2, 2020-06-16, kl. 18.15, 19.55 och 21.39, 2020-06-17, kl. 18.15 och 2020-06-18, kl. 18.15, inslag om gymnastikföreningar; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Inslagen i *Lokala nyheter Västernorrland* den 16 juni

Inslagen som sändes i SVT1 kl. 18.15 och i SVT2 kl. 21.39 var likalydande och handlade om en konflikt mellan två gymnastikföreningar i samma stad. Nyhetsuppläsaren sa inledningsvis att en av landets mest meriterade tränare hade anklagats för att ha kränkt barn som hon tränat. Nyhetsuppläsaren sa även att utredningen om hennes träningsmetoder var hemlig och att tränaren inte hade fått ta del av den. Därefter intervjuades den anklagade tränaren som sa följande.

Jag tror att de hämnas på det, att jag lämnat dem. Jag har tappat mycket möjligheter och plötsligt säger ja till någon annan förening.

En reporter sa sedan att tränaren blivit anklagad av sin före detta förening (förening A) efter att hon lämnat föreningen för att istället bli tränare i en nystartad gymnastikförening (förening B). Förening A hade försökt förlänga kontraktet med tränaren innan hon lämnade föreningen. Efter detta spelades en intervju med ordföranden för förening A upp där hon sa följande.

Vi agerade så fort barnen berättade. Skulle vi fråga barnen så har de skyddat henne 24/7. De har aldrig sagt någonting ont om henne. Vi frågade dem, allt var bra. Så man måste ju tänka på att de skyddar henne till vilket pris som helst.

Reportern sa sedan följande.

Det här skedde för fem år sedan. De kränkningar som skulle ha skett polisanmäldes och polisutredningarna lades ner utan åtgärd. Men hennes gamla klubb drev på och för två år

sedan satte Gymnastikförbundet igång en internutredning baserad på barns berättelser som ledde till att tränaren stämplades som olämplig. Hon förlorade alla förbundsuppdrag och diskvalificerades från förbundsutbildningar. I praktiken ett yrkesförbud för tränare.

Efter detta spelades en intervju med en representant från Gymnastikförbundet upp där denne sa att de i sin utredning utgått från barnens och ungdomarnas bästa och försökt skapa en process som byggde på fakta snarare än på tyckande. Därefter sades följande.

(Reporter) – Fakta säger förbundet. Men de fakta som leder fram till deras beslut finns i en hemlig utredning. Och i den ska barn ha berättat om tuffa träningar, om kränkningar, ätstörningar och till och med självmordstankar. [Personnamn] har varit sportchef i båda föreningarna. Han tycker att det är bra att förbundet lyssnat på barnen men att det är fel tränare som pekas ut. (Tidigare sportchef) – Det har funnits, under kanske många år, har det funnits saker som man har upplevt inte varit riktigt rätt och sen har man tryckt ihop det till en hård snöboll och sagt att allt det här har hänt under en väldigt komprimerad tid. Med en annan person. (Reporter) – Men det är alltså fel person som pekas ut? (Tidigare sportchef) – Det är det, helt klart.

Reportern sa återigen att utredningen från Gymnastikförbundet var hemlig och att den anklagade tränaren inte hade fått veta vad hon anklagas för. Därefter intervjuades tränarens juridiska ombud som bland annat sa att det var anmärkningsvärt att tränaren inte fått reda på vad hon anklagas för och jämförde det med om någon skulle dömas för ett brott utan att få veta vad personen gjort eller vilka bevis som fanns. Reportern sa sedan följande.

Hon får delvis stöd av Riksidrottsnämnden, idrottsrörelsens högsta domstol. I höstas uteslöts tränarens nya klubb ur förbundet eftersom de inte gjort sig av med tränaren. Det här överklagade klubben och Riksidrottsnämnden ställde sig helt på deras sida. Gymnastikförbundet hade bland annat gjort sig skyldiga till grova formfel, skrev Riksidrottsnämnden. Först så var det en rekommendation att inte anlita tränaren. Och en rekommendation kan inte ligga till grund för en uteslutning konstaterade nämnden. Föreningen hade inte heller fått ta del av skälen till varför de skulle uteslutas. Och de hade inte heller fått veta varför tränaren skulle vara olämplig. Gymnastikförbundet får alltså hård kritik men trots det så sker det ingen förändring för tränaren. I hennes fall var det en förtroendefråga som inte gick att överklaga.

Därefter intervjuades den tidigare sportchefen. Han sa bland annat att han inte trodde att Gymnastikförbundet hade gått till botten med problemet, att det var en komplicerad situation eftersom det var barn som mått dåligt och att det var svårt att veta varifrån problemen kom. Inslaget avslutades med att nyhetsuppläsaren sa att det på SVT:s app och webbplats gick att höra några av gymnastikungdomarna berätta om kränkningarna.

Inslaget som sändes i *Lokala nyheter Västernorrland* kl. 19.55 var en kortare nyhetssammanfattning om konflikten mellan gymnastikföreningarna.

Inslaget i *Lokala nyheter Västernorrland* den 17 juni

Inslaget inleddes med att nyhetsuppläsaren sa att förening A hade riktat allvarlig kritik mot en tidigare tränare och att Sveriges Television AB:s (SVT) granskning

visat att det inte var första gången som förening A hade anmält tränare efter att de lämnat klubben. Nyhetsuppläsaren sa sedan att den tidigare sportchefen hade berättat om en osund vinnarkultur i föreningen. Efter detta visades arkivbilder från tävlingar i rytmisk gymnastik och en reporter sa bland annat att sporten krävde disciplin och mycket träning och att förening A haft stora framgångar genom åren. Reportern sa sedan att uppgifterna om att barn blivit kränkta hade växt till en stor skandal i klubben och att den utpekade tränaren nekade till anklagelserna. Efter detta sa ordföranden i förening A följande.

Jag tycker inte det är rätt att vi ska spela med barnens liv. Jag tycker inte vi ska spela rysk roulette med barnens liv. Och det är ju precis som, tillåts man flytta runt och fortsätta få verka, då då är det illa. Det är ju så att när barnen väl berättar, när de berättar så ljuger de inte.

Efter detta ställde reportern en fråga till den utpekade tränaren om hennes kritiserade träningsmetoder. Tränaren svarade att hon blev anställd av en elitklubb och att det fanns vissa saker som man skulle göra i en elitklubb. Reportern sa att den anklagade tränaren är en av flera tränare som förening A rekryterat från Östeuropa och sa sedan att den tidigare sportchefen hade berättat om vinnarkulturen i förening A. Efter detta följde en intervju med den tidigare sportchefen som bland annat sa att förening A hade haft stora framgångar inom rytmisk gymnastik men att många tjejer i klubben hade mått dåligt på grund av träningsmetoderna. Den tidigare sportchefen sa även att både föräldrar och ledningen i förening A hade känt till detta. Reportern sa sedan följande.

Vid minst två tillfällen har förening A slagit larm om egna tränare som agerat olämpligt. Men i båda fallen har det skett först när tränarna lämnat klubben för att engagera sig i konkurrerande föreningar. Bara året innan det senaste tränarbråket vände sig föreningen till förbundet och ville stoppa en tränare som då varit verksam i klubben mer än tio år. Förbundet svarade att den kritik som fördes fram var svepande och att det var besvärande att klubben inte agerat tidigare utan gjorde det först när tränaren skulle gå till en konkurrent.

Efter detta spelades en intervju med ordföranden i förening A upp där följande sades.

(Reporter) – Det blir ju som ett anmärkningsvärt mönster att ni anmäler tränare som lämnar klubben. Men först när de lämnar klubben? (Ordf. förening A) – Endera så tittar man på det mönstret, som du kallar det, eller också så tittar man på det mönstret att vi har vågat stå upp för, för misshandel. Att när barnen berättar, då agerar vi. Alltså, det är ju många vuxna som än idag inte vågar berätta om övergrepp. (Reporter) – Men samtidigt så ville ni ju förlänga hennes kontrakt, i hösten 2015? (Ordf. förening A) – Ja, men när vi fick veta så agerade vi, även om vi har [ohörbart] vad ska man säga, gjort ett kontrakt på livstid. Vi har lekt med tanken att vi skulle ha haft hon tills vi tuppade av allihopa. När det uppdagades vad som hade hänt så gjorde vi ju allt vi kunde för att bryta, ta bort en sån här tränare. (Reporter) – Men barnen ska ha slagit larm, åtminstone hävdar ju klubben det när man senare anmäler tränaren till Gymnastikförbundet. Då berättar man att alla barn vid möten ska ha varit eniga om att tränarens ledarsätt varit kränkande. Möten som skulle ha skett månader innan man senare ville förlänga tränarens kontrakt.

Efter detta sa den tidigare sportchefen att det kanske var styrelsen som hade det största ansvaret och att styrelsen borde ha agerat mycket tidigare. Inslaget avslutades med att nyhetsuppläsaren sa att det gick att läsa mer om bakgrunden till bråket på SVT:s app och webbplats.

Inslaget i *Lokala nyheter Västernorrland* den 18 juni

Inslaget inleddes med att nyhetsuppläsaren sa att gymnastikbråket hade lett till flera orosanmälningar till socialtjänsten om barn som farit illa. Bland annat hade förening A anmälts av Gymnastikförbundet för att föreningen inte hade tagit ett barns självmordstankar på allvar. I förening B hade flera föräldrar anmälts flera gånger. Reportern intervjuade sedan en förälder vars barn var med i förening B. Föräldern berättade att de hade fått en anonym orosanmälning mot sig under semestern och att flera andra föräldrar också hade fått anonyma orosanmälningar. Reportern sa sedan att föräldrarna menade att de anmälts för att de hade anlitat den kritiserade tränaren. Föräldern som intervjuades var övertygad om detta eftersom det inte fanns någon annan anledning till varför flera föräldrar med barn i samma klubb hade fått orosanmälningar. Sedan sades följande.

(Reporter) – Tränarens gamla klubb förnekar att de skulle stå bakom anmälningarna men säger samtidigt att de är kritiska till att tränaren får fortsätta att verka. (Ordf. i förening A) – Nej men alltså, det kan väl alltid vara värt när man kan rädda barn. Kan man rädda barn, dels våra barn måste få läka. Det har de börjat göra, det har vi fått hjälp med. Sen tycker jag aldrig det ska hända något barn igen i framtiden. (Reporter) – Det har ju skickats in en ny anmälan mot tränaren nu i januari. Vad hoppas du ska ske nu? (Ordf. i förening A) – Jag, liksom alla andra som har varit utsatta för den här tränaren, att hon aldrig ska verka bland barn igen. För att hon är inte lämplig.

Reportern sa sedan att även förening A hade anmälts efter att utredningen som gjordes av Gymnastikförbundet visat att barn i föreningen hade självmordstankar. Gymnastikförbundet ansåg att det barnet borde ha fått professionell hjälp vilket förening A inte hade erbjudit. Ordföranden i förening A sa sedan att de hade haft en dialog med barnet och dennes föräldrar och att de hade hanterat det enligt familjens önskan.

Inslaget fortsatte med att reportern intervjuades av nyhetsuppläsaren i nyhetsstudion. Reportern sa bland annat att det hade rapporterats om den här konflikten i flera år och att de hade gjort granskningen för att det var en komplicerad konflikt med flera bottnar. Reportern sa även att det fanns mer att kolla närmare på, exempelvis hur Gymnastikförbundet hade hanterat situationen. Intervjun avslutades med att reportern sa att de hade fått många reaktioner på granskningen, både positiva och negativa. Nyhetsuppläsaren avslutade inslaget med att säga att det fanns fler reportage om gymnastikbråket på SVT:s sajt och i appen.

ANMÄLNINGARNA

Inslagen har anmälts av två personer. Ordföranden i förening A är en av dem. Anmälarna anför sammanfattningsvis följande.

Anmälarna anser att inslagen var partiska och vinklade och att förening B och den anklagade tränaren genomgående gavs mycket mer utrymme än förening A. Anmälarna är kritiska till att det inte framgick tillräckligt tydligt att det handlade om barn som blivit utsatta vilket innebär att inslagen blev oerhört missledande. Anmälarna är även kritiska till att de utsatta barnen inte fick komma till tals i inslagen och anser att detta strider mot Barnkonventionen. En av anmälarna anser även att detta strider mot respekten för barnens privatliv.

Båda anmälarna anför att flera kommentarer av ordföranden i förening A blev bortklippta i inslagen och att hennes intervju redigerades på ett missvisande sätt. Ordföranden i förening A anför att hon genomförde en 40 minuter lång telefonintervju med reportern och att det av detta var bara några få meningar med i inslagen.

Anmälarna anför vidare att det var fel att kalla den anklagade tränaren för meriterad och att hon inte är elittränare. De anför att tränaren saknar utbildning för att träna ungdomsgymnaster i Sverige och att hon inte har någon domarutbildning.

Anmälarna har även riktat kritik mot inslag och artiklar som publicerats på SVT:s webbplats samt mot reportrarnas arbetsmetoder.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Lokal media har rapporterat om problem inom gymnastikföreningarna i den aktuella staden under flera år. Även SVT Nyheter Västernorrland har rapporterat om händelseutvecklingen genom åren. Redaktionens utgångspunkt till den nu aktuella granskningen har samband med att Riksidrottsnämnden upphävde ett tidigare fattat beslut om att den relativt nybildade gymnastikklubben förening B skulle uteslutas ur Gymnastikförbundet.

SVT motsätter sig anmälarnas uppfattning att ha negligerat barnens upplevelse av att ha blivit kränkta och utsatta för övergrepp. SVT Västernorrland har inte vid något tillfälle under granskningen ifrågasatt eller förmedlat information som ifrågasätter barn och ungdomars erfarenhet av den tränare som utgör kärnan i konflikten mellan gymnastikföreningarna och mellan en av föreningarna och Svenska gymnastikförbundet. Granskningen har inte handlat om ett ifrågasättande av de unga gymnasternas uppfattning av den tidigare tränaren. Grunden för granskningen var Riksidrottsnämndens beslut att upphäva Gymnastikförbundets uteslutning av förening B. Nämnden ifrågasatte så långtgående konsekvenser som en uteslutning utifrån en utredning som var sekretessbelagd och vars innehåll inte var känd vare sig för tränaren själv eller hennes nya klubb. Det är den rättsosäkra

process som ledde till att tränaren bedömdes som olämplig och att hennes nya klubb riskerade uteslutning ur förbundet som varit SVT Västernorrlands inriktning.

För att för tittarna kunna begripliggöra konflikten var det publicistiskt nödvändigt att i generella ordalag ge en beskrivning av grunderna för konflikten. I SVT Västernorrlands granskning har det bland annat visat sig att den påstådda utredningen av tränarens metoder aldrig genomfördes så som Gymnastikförbundet uppgett. Det rörde sig om psykologsamtal vilka omfattas av sekretess. Vilka frågor som ställdes, vilka tidsperioder som omfattades i samtalen och om dessa frågor ställdes i grupp eller enskilt till barnen är okänt. I granskningen framkom också uppgifter från den tidigare sportchefen, som varit verksam i båda gymnastikklubbarna, att det är fel tränare som pekats ut.

Såväl Svenska Gymnastikförbundet som förening A har fått tillfälle att föra fram sina argument i samband med publiceringarna. SVT Nyheter Västernorrland har haft upprepade kontakter med ordföranden i förening A. Hon har avböjt tv-intervjuer för att i stället medverka via telefon och mejl. Hon har kontinuerligt getts tillfälle att bemöta publiceringarna.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslagen den 16 juni 2020 handlade om att Gymnastikförbundet belagt tränaren i förening B med vad som kunde betraktas som ett yrkesförbud som tränare utan att hon fått ta del av anklagelserna som riktats mot henne. Rapporteringen de två

efterföljande dagarna handlade om att det fanns en konflikt mellan förening A och förening B och fokus riktades bland annat på att förening A anmält tränaren först efter att hon slutat i föreningen. Enligt granskningsnämndens mening ligger granskande inslag av detta slag i linje med SVT:s granskningsskyldighet. Inslagen gjorde inte anspråk på att granska de påstådda kränkningarna eller tränarens skuld i frågan. Att inslagen hade en kritisk infallsvinkel medför därför inte i sig att de strider mot kravet på opartiskhet.

Anmälarna har anfört att stora delar av ordföranden i förening A:s kommentarer klipptes bort och att intervjun med henne redigerades på ett sätt som gjorde att hennes svar blev missvisande. Nämnden konstaterar att ordföranden i förening A medverkade i de inslag där ett bemötande krävdes och nämnden anser att hon fick bemöta den huvudsakliga kritiken som riktades mot föreningen. Inslagen strider därför inte heller i denna del mot kravet på opartiskhet.

Anmälarna har vidare anfört att det var fel att beskriva den anklagade tränaren som meriterad och som elittränare eftersom hon saknar rätt utbildning. Oavsett riktigheten i påståendena är det enligt nämndens bedömning inte av sådan betydelse för framställningen i övrigt att inslagen strider mot saklighetskravet.

Nämnden tillämpar bestämmelserna i radio- och tv-lagen och i programföretagens sändningstillstånd. Det ingår inte i granskningsnämndens uppgifter att pröva textinformation på programföretagens webbplats eller reportrars arbetsmetoder. Anmälarnas synpunkter i denna del lämnas därför utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av David Claesson.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

David Claesson